Intervention 2013, Volume 11, Number 1, Page 118 - 120

Summaries in Sinhala

එක
හමුවීමකට පමණක් සීමා වූ ප්‍රතිකාර ක්‍රම සහ මානුෂීය සහය ලබා දිය යුතු අවස්ථාවලට ඒවා යොදාගැනීමට ඇති හැකියාව පිළිබඳ හැඳින්වීමක්

එක හමුවීමකට පමණක් සීමා වූ ප්‍රතිකාර ක්‍රම යනු තම දුක් ගැනිවිලි කියමින් එන සේවා දායකයින්ගේ අවශ්‍යතා තම දැනුම හා හැකියාවන් භාවිතයෙන් එක් හමුවක් තුලදී සැපිරීමට උත්සහ දරන වෘත්තිකයන් විසින් භාවිතා කරන නිශ්චිත ප්‍රතිකාර ක්‍රමයකි. මෙම හමුවීම සිදුවන්නේ මෙය ඔවුන්ට ලැබෙන එකම හමුවීමේ අවස්තාව විය හැකි බව තේරුම් ගත් වාතාවරණයක් තුලය. මෙවැනි වූ එක හමුවීමකට පමණක් සීමා වූ ප්‍රතිකාර ක්‍රම ඉහල ආධායම් ලාභී රටවල් බොහෝ ගණනක ව්‍යාප්ත වෙමින් පවතී. අඩු හා මධ්‍යම ආධායම් ලාභී රටවල්වල, එක හමුවීමේ අවස්තාවක් පමණක් ලබා දීම එකම විකල්පය වන හදිසි අවස්තා සඳහා මෙම ක්‍රමය යොග්‍ය ලෙස යොදා ගත හැකි ආකාරය මෙම ලේඛනය මගින් විභාග කෙරේ. මෙම ලිපිය මගින්, (අ) හදිසි අවස්තා සඳහා එක හමුවීමකට පමණක් සීමා වූ ප්‍රතිකාර ක්‍රමය යොග්‍ය ලෙස යොදා ගත් ආකාරය, (ආ) ඉහල ආධායම් ලාභී රටවල් වල භාවිතා වන එක හමුවීමකට පමණක් සීමා වූ ප්‍රතිකාර ක්‍රමය, (ඇ) මානසික ප්‍රතමාධාර සමග එහි ඇති සබදතාව, (ඈ) මෙම ක්‍රමයේ වර්ධනය හා ඊට ඇති සාක්ෂිමය පදනම, සහ (ඉ) මෙම ආකෘතිය මාදිහත්වීමක් හා සේවාවක් ලෙස විස්තර කෙරේ. එක හමුවීමකට පමණක් සීමා වූ ප්‍රතිකාර ක්‍රමය මානුෂීය මැදිහත්වීම් අවශ්‍ය අවස්ථාවන්ට ප්‍රයෝජනවත් විය හැකි බවට බලාපොරොත්තු දෙන නමුත්, මානුෂීය මැදිහත්වීම් අවශ්‍ය අවස්ථාවන්හිදී එය සසම්භාවීකෘත පාලිත පර්යේෂණයන්ට ලක් කිරීම මෙම ප්‍රතිකාර ක්‍රමය සාක්ෂිමය පදනමක් සහිත, මානවවාදී ප්‍රතිකාර ක්‍රමයක් ලෙස නිර්දේෂ කිරීමට ප්‍රතම අවශ්‍යය වේ.
මූලික යෙදුම්: එක හමුවීමකට පමණක් සීමා වූ ප්‍රතිකාර ක්‍රම, මානුෂීය මැදිහත්වීම් අවශ්‍ය අවස්ථාවන්, සාක්ෂිමය පදනමක් සහිත

චිකිත්සායික ඡායාරූපකරණය: උතුරු තායිලන්තයේ ශාන් නව යෞවන සරණාගතයින් තුල පශ්චාත් කම්පන අවස්තා තත්ත්වයන් තුල වර්ධනය ධෛර්යයමත් කිරීම

චිකිත්සායික ඡායාරූපකරණයේ ඇති සුවිශේෂ ලක්ෂණයක් වන භාෂාව හා සංස්කෘතිය අභිබවා යාමට ඇති හැකියාව මෑත කාලීන විමසා බැලීම්වලින් හඳුනාගෙන ඇති අතර, මේ ද්විත්වයම කම්පනය සඳහා වන ජාත්‍යන්තර චිකිත්සාවන්ගේ අත්‍යාවශ්‍යය ලක්ෂණ ලෙස හඳුනාගෙන ඇත. සංසිද්ධි විද්‍යාත්මක විශ්ලේෂණාත්මක ප්‍රවේශය උපායාගී කර ගනිමින් උතුරු තායිලන්තයේ ශාන් සංක්‍රමණික ප්‍රජා මධ්‍යස්ථානයක පවත්වන ලද ඡායරූප-මාධ්‍යයවේදීත්වය පිළිබඳව වැඩමුලුවකින් අනතුරුව ඊට සහභාගී වූ යෞවනයින්ගේ ස්වයං අවබෝධය වෙනස් වීම හඳුනා ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය මෙම ලිපිය මගින් විස්තර කෙරේ. මෙහි කතුවරුන් (අ) මානුශිය ආධාර ලබා දීමේ පරිසරයක් තුල චිකිත්සායික ඡායාරූපකරණය උපයෝගීකරගත හැකි එක් ක්‍රමවේදයක් පිළිබඳ පුලුල් විශ්ලේෂණයක් ලබා දේ, (ආ) තායි-බුරුම දේශ සීමාව අසල වසන කම්පනයට පත් නවයොවුන් ජනගහනය තුල පශ්චාත් කම්පන වර්ධනය පිළිබඳ සංකල්පය අධ්‍යනය කිරීම, (ඇ) අග්නිදිග ආසියාතික සංධර්භය තුල පශ්චාත් කම්පන වර්ධනය පිළිබඳ තදෙෂි සහ කල්හෝන් (Tedeshi & Calhoun) ගේ සංකල්පනාත්මක පදනම භාවිතා කළ හැකි වර්ධනය පිළිබඳ නව විෂය පථයක් යෝජනා කිරීම. මෙම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාවට නැංවූ සංධර්භය තුල ස්වයං අවබෝධයේ වර්ධනයක් හා සිය ප්‍රජාව තුල අයෙකු විසින් ඉටුකරන භූමිකාවෙහි වර්ධනයක් සිදු වූ බව මෙහි ප්‍රතිඵල තුලින් යොජනා කෙරේ. මෙම ප්‍රවේෂයෙහි සීමාවන් සහ සම්මානනීය ලක්ෂණ පිළිබඳ සාබච්චාවක් ද මීට ඇතුලත් කර ඇත.
මූලික යෙදුම්: චිකිත්සායික ඡායාරූපකරණය, පශ්චාත් කම්පන වර්ධනය, ශාන් සංක්‍රමණිකයන්, කම්පන තත්ත්වයන් අධ්‍යයනය කෙරෙන ව්‍යාපෘති වර්ධනය කිරීම

නිමාවක් නොපෙනීම: අඛණ්ඩව පවත්නා ගැටුම්කාරී වාතාවරණයන් තුල මානසික සෞඛ්‍යය උදෙසා සාමාජීය යුක්ති සහගත රාමුවක් ගොඩනැගීම උදෙසා ගමන් කිරීම

අල්ලාගනු ලැබූ පලස්තීන භූමි ප්‍රදේශ දීර්ඝ කාලීන, අඛණ්ඩ, ප්‍රචණ්ඩත්වයට හා ගැටුම්කාරී තත්ත්වයකට නිදසුන් ලෙස දැක්විය හැකිය. අල්ලාගනු ලැබූ පලස්තීන භූමි ප්‍රදේශ තුල ජීවත් වන පලස්තීන ජනතාව අත්දකින අඛණ්ඩ ප්‍රචණ්ඩත්වය තුල පශ්චාත් කම්පන ආතති අක්‍රමිකතාව පිළිබඳ ආකෘතිය භාවිතා කළ හැකි ආකාරය මෙම ලිපිය මගින් සාබච්චා කෙරේ. කම්පනය ඉලක්ක කොට ගත් ඇසකින් එක් පුද්ගලයෙකු වෙත අවධානය යොමු කල දෘෂ්ටිකෝණයකින් බැලීමට වඩා, සමාජ පීඩාව නමැති සංකල්පය ආකෘතික පදනම කරගත් සාකල්‍ය (holistic) ප්‍රවේෂයකින් පලස්තීන දොම්නස දෙස අවධානය යොමු කිරීම වඩාත් යෝග්‍යය බව මෙම ලිපිය මගින් කරුණු ගෙනහැර දක්වයි. තවද, ඒක පද්ගල සහ සාමූහික පීඩාවන් බලවත් සමාජ බලවේගයන් මගින් පාලනය වූ ඔවුන්ගේ ජීවන තත්ත්වයන් හා බැඳී පවතින ආකාරය මෙමගින් සොයා බැලේ. කතුවරිය තව දුරටත් පවසා සිටින්නේ මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අවබෝධයෙන් යුතු සමාජ සාධාරණත්ව රාමුවක් අඛණ්ඩ ගැටුම්කාරී තත්ත්වයන් තුල සිටින ජනතාවගේ මානසික සෞඛ්‍යය අවශ්‍යයතා සඳහා විසඳුම් සෙවීමට වඩාත් පුලුල් මෙන්ම යෝග්‍ය රාමුවක් වන බවයි. ඇය තවදුරටත් අවධාරණය කොට පවසා සිටින්නේ සාමාජ සාධාරණත්වය ප්‍රජා සෞඛ්‍යයේ ප්‍රධාන මූලධර්මයක්

Copyright © War Trauma Foundation. Unauthorized reproduction of this article is prohibited.

බවත්, සාමාජ සාධාරණත්වය මානසික සෞඛ්‍යය සේවාවන්ට සත්‍යය ලෙසම ඇතුලත් කර ගැනීම සඳහා මානසික සෞඛ්‍ය වෘත්තීකයන් තම සාම්ප්‍රදායික භූමිකාවට ක්‍රියාවාදයේ මූලධර්ම සහ උද්දේශනය ඇතුලත් කර ගත යුතු බවත්ය.

මූලික යෙදුම්: සමාජ සාධාරණත්වය, කම්පන ආකෘතිය, පශ්චාත් කම්පන ආතති අක්‍රමිකතාව, මානව අයිතිවාසිකම්

මැදිහත් වීම (Intervention) පිළිබඳ පලමු දශකය: තොරතුරු, සංඛ්‍යා සහ නැඹුරුතාවන්

පසුගිය වසර දහයක කාලය තුල මැදිහත් වීම **(Intervention)** සඟරාවෙහි සුමියුරු ප්‍රතිනිරීක්ෂිත ලිපි 139, ක්ෂේත්‍ර වාර්තා 73, ග්‍රන්ථ විචාර 36ක් සහ විවාදාත්මක ලිපි 33ක් ද පළ කොට ඇත. මෙම ලිපි මගින් ශාස්ත්‍රීය විශේෂඥතා සහ ස්වාභාවික හා මිනිසා විසින් ඇතිකළා වූ ආපදාවන්ගෙන් අනතුරුව මානසික සෞඛ්‍යමය සහ මනෝ සමාජීය මැදිහත්වීම් පිළිබඳ විවාදාත්මක කරුණු ආවරණය කරයි. ලිපි බොහෝමයක (61%) කතුවරුන් දියුණු වෙමින් පවතින රටවලින් වන අතර කතුවරුන් 28% අඩු සහ මධ්‍යම ආදායම් ලාභී රටවල්වලින් වේ. සුමියුරු ප්‍රතිනිරීක්ෂිත ලිපි තේමාත්මක විශ්ලේෂණයේදී මානසික සෞඛ්‍යමය සහ මනෝ සමාජීය මැදිහත්වීම් පිළිබඳ ඇති පොදු එකඟතාවන් හි චලතායීතාවක් දක්නට හැකි අතර ඒ සම්බන්ධ නැගී එන නව විවාදාත්මක අදහස්ද දක්නට ලැබේ. මැදිහත්වීම් සඟරාවහි මුල් අවදියේදී තනි පුද්ගලයින් වෙත ලබාදෙන චිකිත්සක ක්‍රමවේද / ප්‍රවේශයන් වෙත වැඩි ප්‍රමුඛතාවක් ලබා දී තිබූ අතර පසු අවදියේ දී ප්‍රජා පාදක ප්‍රවේශයන් වෙත වැඩි අවධානයක් යොමු කර ඇති බව දක්නට ලැබේ. සහභාගීත්ව ප්‍රවේශය තුලින් වැඩසටහන් සැලසුම් කිරීම හා ඇගයීම් සිදු කිරීමේදී සේවා ලාභීන් ඊට සම්බන්ධ කරගැනීම නැගී එන නවත් තේමාවකි. සුමියුරු ප්‍රතිනිරීක්ෂිත ලිපි වලින් සැලකිය යුතු තරම් ප්‍රමාණයක් (28%) පශ්චාත් ගැටුම් වටපිටාවන්හි සාමාන්‍යය සෞඛ්‍යය සේවා පද්ධතියට මානසික සෞඛ්‍යය ඒකාබද්ද කිරීමේ ක්‍රියාවලියත්, IASC වැනි මාර්ගොපදේශමාලා වැනි ප්‍රතිපත්ති ප්‍රවර්ධනය පිළිබඳ කරුණු විශ්ලේෂණය කර ඇත. ඉදිරි අවුරුදුවලදී කතෘ ප්‍රමුඛතා ලෙස ගැටුම්වල බලපෑමට ලක්වූ ප්‍රදේශවලින් පැවතෙන ලේඛකයන්ගේ ඉදිරිපත් කිරීම් වැඩි කිරීමත්, ජීව්‍ය අත්දැකීම් ලබා ඇති අයගේ දෘෂ්ටිකෝණයන් වැඩි වැඩියෙන් ඇතුලත් කිරීමත් පවත්වා ගෙන යා යුතු බවට මේ සම්බන්ධ යෝජනාවන් ලෙස දක්වා ඇත.

මූලික යෙදුම්: ක්‍රමාණුකූල විශ්ලේෂණය, මනෝ සමාජීය මැදිහත්වීම්, පශ්චාත් ගැටුම්, ආපදාවට ලක්වූ පරිසරය, න්‍යාය, ක්‍රියාමාර්ගය

මානුෂීය සේවා සංවිධාන වල වෘත්තීකයන් නොවන්නන් විසින් උපදේශන සැපයීම: අවෘත්තීක උපදේශකයින් සඳහා පුහුණු ආධාරක සංවර්ධනය කිරීම පිළිබඳ ක්ෂේත්‍ර වාර්තාවක්

පිළිකා රෝගීන් සඳහා දුරකතන මාර්ගික උපදෙස් ලබාදීම, අර්බුදකාරී තත්ත්වයන්ගෙන් පසුව ජනතාවට උපකාර කිරීම, සරණාගතයින් ඉලක්ක කරගත් සහය ලබාදීම හෝ අනෙකුත් අවදානමට පත්වී ඇති කණ්ඩායම් වලට උපකාර කිරීම වැනි විවිධ වූ වාතාවරණයන් හිදී වටිනා මනෝ සමාජයීය සහයෝගයන් අවෘත්තීක උපදේශකයින් විසින් සපයනු ලබයි. මෙම උපදේශකයින් සඳහා පොදු විෂයය මාලාවක් නොපැවති බැවින් එවැන්නක් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා මානුෂීය සේවා සපයන සංවිධාන හතරකින් සමන්විත වූ සමූහයක් මගින් අනුගමනය කරන ලද ක්‍රියාමාර්ග මෙම වාර්තාව මගින් පැහැදිලි කරනු ලබයි. මෙම ක්‍රියාවලිය පහත දැක්වෙන අයුරින් සකස්වී ඇත. 1. උපදේශනය සඳහා දැනට පවත්නා ලේඛනගතව ඇති කරුණු සමාලෝචනය කිරීම 2. අවෘත්තීක උපදේශකයින් සඳහා පුහුණු සැපයීමට තිබෙන ආයතන සහ අධ්‍යාපනික ආධාරක සොයා බලා වාර්තාවක් සැකසීම 3. පුහුණුකරුවන්ගේ අවශ්‍යතා පිළිබඳව සොයා බැලීමට අවශ්‍යතා තක්සේරුවක් සිදුකිරීම 4. පුහුණු ආධාරකයේ පළමු කෙටුම්පත සැකසීම 5. සහභාගිකයින්ගේ සහ විවිධ වූ සංවිධාන සංදර්භයන් හි පුහුණුකරුවන්ගේ අවශ්‍යතා සහ අපේක්ෂා පිළිබඳව තවදුරටත් අවබෝධ කරගැනීම සඳහා නියාමක පුහුණු වැඩසටහන් සිදුකිරීම සහ 6. මෙම මූලික නියාමක පුහුණු තුලින් ලබාගත් දැනුම ඇසුරෙන් පුහුණු ආධාරකය හැඩගස්වා ගැනීම. අවසාන වශයෙන් නිමවන ලද අධ්‍යාපන ආධාරකයේ විවිධ වූ උගැන්වීම් ක්‍රම අඩංගු වන අතර දැනට පවත්වන පුහුණු වලට අතිරේකයන් ලෙස වෙනත් අධ්‍යාපනික ආධාරක ඒකාබද්ධව භාවිතා කිරීමට අවස්ථාව සැලසීමට හෝ විවිධ වූ වාතාවරණයන් තුළ අවෘත්තීක උපදේශකයින් පුහුණු කිරීම සඳහා ස්වාධීන පුහුණුවක් ලෙස යොදාගත හැකිය.

මූලික යෙදුම්: අවෘත්තීක උපදේශනය, මානුෂීය සංවිධාන, පුහුණු ආධාරක

උරුගුවේ රාජ්‍ය ත්‍රස්තවාදය හේතුවෙන් පීඩාවට පත්වූ ජනතාවට මානසික සෞඛ්‍ය ක්‍රියාකාරකම් සැපයීම:වසර 25 ක පෞද්ගලික අත්දැකීම් පිළිබඳ නැවත විමසුමක්

මෙම පෞද්ගලික අත්දැකීම් විවරණයේදී කතුවරිය උරුගුවේ රාජ්‍යයේ 1973 සිට 1985 දක්වා පැවැති ඒකාධිපති පාලනය හේතු කොටගෙන ඇතිවූ දේශපාලන ප්‍රචණ්ඩත්වය හේතුවෙන් පීඩාවට පත්වූ ජනතාව සමග මානසික සෞඛ්‍ය ක්‍රියාකාරකම් වල යෙදීම තුලින් ඇය ලද අත්දැකීම් පැහැදිලි කරනු ලබයි. එදා සිට අද දක්වා එහි පැවති සමාජ ආර්ථික ක්‍රියාවලිය පිළිබඳව පෞද්ගලික කරුණු දැක්වීමක් සහ සහ මනෝ වෛද්‍යවරයෙකු ලෙස ඇය ලබාගත් අත්දැකීම් ඉදිරිපත් කරයි. ඇය පවසා සිටින්නේ රජය විසින් ඇති කරන ලද මනෝසමාජයීය කම්පනය මානසික සෞඛ්‍ය වැඩ තුලින් පමණක් සුව කළ නොහැකි බවයි. එසේම වරද කරුවන්ට නිසි දඬුවම් නොලැබීම මත ජීවිත බේරාගත් අය නැවත වතාවක් අවදානමට ගොදුරුවීමේ තත්ත්වයක් ඇතිවිය හැකි බවත්, මෙතුලින් ඔවුන්ගේ මානසික තත්ත්වය තවදුරටත් හානිවිය හැකිබවත් ඇය

Copyright © War Trauma Foundation. Unauthorized reproduction of this article is prohibited.

Intervention 2013, Volume 11, Number 1, Page 118 - 120

නිරීක්ෂණය කර ඇත. උරුගුවේහි පවත්නා වන්දි ලබාදීමේ සහ යුක්තිය පසිදලීමේ ක්‍රියාවලිය ඉතාමත් මන්දගාමී සහ වේදනාකාරී එකක් වේ. රාජ්‍ය ත්‍රස්තවාදය නිසා බලපෑමට ලක්වූ ජනතාව සඳහා වූ මානසික සෞඛ්‍ය වැඩ සඳහා ක්ෂේත්‍ර / විෂයයන් කිහිපයකින් සැදුම්ලත් විශ්ලේෂණයක් අවශ්‍ය වන අතර මෙම කතුවරිය පවසන ආකාරයට මානසික සෞඛ්‍ය වෘත්තියකයින් ඔවුන්ගේ රෝගීන් සිදුකරන්නා වූ අරගලය හා සම්බන්ධ විය යුතුයි. ලතින් ඇමෙරිකාවේ අනෙකුත් ප්‍රදේශ වල මෙන්ම උරුගුවේහි ද මනෝ චිකිත්සකයින් ජීවිත බේරාගත් අයට පිහිටුවීමට සංවිධානයක් පිහිටුවාගෙන ඇති අතර, මහජන කතිකාවන්හිදි ඔවුන්ගේ අදහස් දක්වති. මෙය ඇතිවන්නා වූ සිදුවීම් සම්බන්ධයෙන් වන දැඩි නිහැඩියාව බිඳ හෙලීමට හේතුවී ඇති අතර, රජය මගින් සංවිධානාත්මකව සිදුකරනු ලබන ප්‍රචණ්ඩත්වය සම්බන්ධයෙන් යම් බලපෑමක් ඇති කිරීමට උපකාරීවී ඇත. කතුවරිය මෙම ක්‍රියාකාරකම් වලදී වෙනත් රටවල් වල මානසික සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ වැඩකරන පිරිස්ද ඇතුළුව අනෙකුත් සහෘදයින් සමග අත්දැකීම් බෙදාගැනීමේ වැදගත්කම අවධාරණය කරයි.

මූලික යෙදුම්: රාජ්‍ය තස්ත්‍රවාදය, ඒකාධිපතිභාවය, උරුගුවේ, මානසික සෞඛ්‍ය, දේශපාලන ප්‍රචණ්ඩත්වය

Copyright © War Trauma Foundation. Unauthorized reproduction of this article is prohibited.